

అరణ్యపర్వము - జ్ఞానఫలము

విఘ్నేశ్వర ధ్యానమ్

నమస్తే గణనాథాయ గణానాం పతయే నమః ।
భక్తిప్రియాయ దేవేశ భక్తేభ్యః సుఖదాయక ॥

శ్రీనివాస ధ్యానమ్

అనన్తవేదసంవేద్యం నిర్దోషం గుణసాగరమ్ ।
అతీంద్రియం నిత్యముక్తం శ్రీనివాసం భజేనిశమ్ ॥

శ్రీ కృష్ణ ధ్యానమ్

వందే నవఘనశ్యామం పీతకాశేయవాససమ్ ।
సానన్దం సున్దరం శుద్ధం శ్రీకృష్ణం ప్రకృతేః పరమ్ ॥

వ్యాస ధ్యానమ్

వేదవ్యాసం స్వాత్మరూపం సత్యసన్దం పరాయణమ్ ।
శాన్తం జితేంద్రియక్రోధం సశిష్యం ప్రణమామ్యహమ్ ॥

అథ సంకల్పః

శ్రీమదాదివరాహక్షేత్రే, విరాజమానస్య, జగద్రక్షణార్థమవతీర్ణస్య, శ్రీమదఖి-
లాండకోటి బ్రహ్మాండ నాయకస్య, శ్రీవేంకటేశ్వరస్వామినః,
పరిపూర్ణానుగ్రహేణ, సర్వేషాం, భక్తజనానామ్, ఆధివ్యాధినివృత్తిద్వారా,
ఆయురారోగ్యైశ్వర్యాభివృద్ధ్యర్థం, సర్వారిష్టనివృత్తిద్వారా సకలశ్రేయోఽ-
భివృద్ధ్యర్థం, ధర్మార్థకామమోక్షాఖ్య, చతుర్విధ, పురుషార్థసిద్ధ్యర్థం,
సమస్తపాపక్షయార్థం, శ్రీపరమేశ్వరప్రీత్యర్థం శ్రీమన్మహాభారతే, వనపర్వణి,
యథాశక్తి ఏకపట్టితమోధ్యాయాంతర్గత, శ్లోకపారాయణం, ఆచార్యముఖేన
కరిష్యామహే.

శ్రీకృష్ణపరబ్రహ్మణీ నమః

అథ ఏకషష్ఠితమోఽధ్యాయః

బృహదశ్య ఉవాచ

- తతస్తు యాతే వారోష్ణేయ పుణ్యశ్లోకస్య దీవ్యతః ।
పుష్కరేణ హృతం రాజ్యం యచ్ఛాన్యత్ వసు కించన ॥ 61-1॥
- హృతరాజ్యం నలం రాజన్ ప్రహసన్ పుష్కరోఽబ్రవీత్ ।
ద్యూతం ప్రవర్తతాం భూయః ప్రతిపాణోఽస్తి కస్తవ ॥ 61-2॥
- శిష్టా తే దమయంత్యేకా సర్వమన్యజ్జితం మయా ।
దమయంత్యాః పణః సాధు వర్తతాం యది మన్యసే ॥ 61-3॥
- పుష్కరేణైవముక్తస్య పుణ్యశ్లోకస్య మన్యనా ।
వ్యదీర్యతేవ హృదయం న చైనం కించిదబ్రవీత్ ॥ 61-4॥
- తతః పుష్కరమాలోక్య నలః పరమమన్యమాన్ ।
ఉత్సృజ్య సర్వగాత్రేభ్యః భూషణాని మహాయశాః ॥ 61-5॥
- ఏకవాసా హ్యసంవీతః సుహృచ్చోకవివర్ధనః ।
నిశ్చక్రామ తతో రాజా త్యక్త్వా సునిపులాం శ్రియమ్ ॥ 61-6॥
- దమయన్త్యేకవస్త్రాథ గచ్ఛంతం పృష్ఠతోఽన్వగాత్ ।
స తయా బాహ్యతః సార్థం త్రిరాత్రం వైషధోఽవసత్ ॥ 61-7॥
- పుష్కరస్తు మహారాజ ఘోషయామాస వై పురే ।
నలే యః సమ్యగాతిష్ఠేత్ స గచ్ఛేద్ వధ్యతాం మమ ॥ 61-8॥
- పుష్కరస్య తు వాక్యేన తస్య విద్వేషణేన చ ।
పౌరా న తస్య సత్కారం కృతవంతో యుధిష్ఠిర ॥ 61-9॥
- స తథా నగరాభ్యాశే సత్కారార్హో న సత్కృతః ।
త్రిరాత్రముషితో రాజా జలమాత్రేణ వర్తయన్ ॥ 61-10॥

పీడ్యమానః క్షుధా తత్ర ఫలమూలాని కర్షయన్ ।
ప్రాతిష్ఠత తతో రాజా దమయంతీ తమన్వగాత్ ॥ 61-11॥

క్షుధయా పీడ్యమానమ్తు నలో బహుతిథేఽహని ।
అపశ్యచ్ఛకునాన్ కాంశ్చిత్ హిరణ్యసదృశచ్ఛదాన్ ॥ 61-12॥

స చింతయామాస తదా నిషధాధిపతిర్బలీ ।
అస్తి భక్ష్యో మమాద్యాయం వసు చేదం భవిష్యతి ॥ 61-13॥

తతస్తాన్ పరిధానేన వాససా స సమావృణోత్ ।
తస్య తద్ వస్త్రమాదాయ సర్వే జగ్ముర్విహాయసా ॥ 61-14॥

ఉత్పతంతః ఖగా వాక్యమ్ ఏతదాహుస్తతో నలమ్ ।
దృష్ట్వా దిగ్వాససం భూమౌ స్థితం దీనమధోముఖమ్ ॥ 61-15॥

వయమక్షాః సుదుర్బుద్ధే తవ వాసో జిహీర్షవః ।
ఆగతా న హి నః ప్రీతిః సవాససి గతే త్వయి ॥ 61-16॥

తాన్ సమీపగతానక్షాన్ ఆత్మానం చ వివాససమ్ ।
పుణ్యశ్లోకస్తదా రాజన్ దమయంతీమథాబ్రవీత్ ॥ 61-17॥

యేషాం ప్రకోపాదైశ్వర్యాత్ ప్రచ్యుతోఽహమనిందితే ।
ప్రాణయాత్రాం న విందేయం దుఃఖితః క్షుధయాన్వితః ॥ 61-18॥

యేషాం కృతే న సత్కారమ్ అకుర్వన్ మయి వైషధాః ।
ఇమే తే శకునా భూత్వా వాసో భీరు హరంతి మే ॥ 61-19॥

వైషమ్యం పరమం ప్రాప్తః దుఃఖితో గతచేతనః ।
భర్తా తేఽహం నిబోధేదం వచనం హితమాత్మనః ॥ 61-20॥

ఏతే గచ్ఛంతి బహవః పంథానో దక్షిణాపథమ్ ।
అవంతీమృక్షవంతం చ సమతిక్రమ్య పర్వతమ్ ॥ 61-21॥

ఏష వింధ్యో మహాశైలః పయోష్ణీ చ సముద్రగా ।
ఆశ్రమాశ్చ మహర్షీణాం బహుమూలఫలాన్వితాః ॥ 61-22॥

ఏష సంధా విదర్భాణామ్ అసౌ గచ్ఛతి కోసలాన్ ।
అతః పరం చ దేశోఽయం దక్షిణే దక్షిణాపథః ॥ 61-23॥

ఏతద్ వాక్యం నలో రాజా దమయంతీం సమాహితః ।
ఉవాచాసకృదార్తో హి భైమీముద్దిశ్య భారత ॥ 61-24॥

తతః సౌ బాష్పకలయా వాచా దుఃఖేన కర్షితా ।
ఉవాచ దమయంతీ తం వైషధం కరుణం వచః ॥ 61-25॥

ఉద్వేజతే మే హృదయం సీదంత్యంగాని సర్వశః ।
తవ పార్థివ సంకల్పం చింతయంత్యాః పునః పునః ॥ 61-26॥

హృతరాజ్యం హృతద్రవ్యం వివస్త్రం క్షుచ్ఛమాన్వితమ్ ।
కథముత్స్రుజ్య గచ్ఛేయమ్ అహం త్వాం నిర్జనే వనే ॥ 61-27॥

శ్రాంతస్య తే క్షుధార్తస్య చింతయానస్య తత్ సుఖమ్ ।
వనే ఘోరే మహారాజ నాశయిష్యామ్యహం క్షమమ్ ॥ 61-28॥

న చ భార్యాసమం కించిద్ విద్యత్ భిషజాం మతమ్ ।
ఔషధం సర్వదుఃఖేషు సత్యమేతద్ బ్రవీమి తే ॥ 61-29॥

నల ఉవాచ

ఏవమేతద్ యథాద్యథాఽఽత్థ త్వం దమయంతి సుమధ్యమే ।
నాస్తి భార్యాసమం మిత్రం నరస్యార్తస్య భేషజమ్ ॥ 61-30॥

న చాహం త్యక్తకామస్త్వాం కిమలం భీరు శంకసే ।
త్యజేయమహమాత్మానం న చైవ త్వామనిందితే ॥ 61-31॥

దమయంతువచ

యది మాం త్వం మహారాజ న విహతుమిహేచ్ఛసి ।
తత్ కిమర్థం విదర్భాణాం పంథాః సముపదిశ్యతే ॥ 61-32॥

అవైమి చాహం నృపతే న తు మాం త్యక్తుమర్హసి ।
చేతసా త్వపకృష్టేన మాం త్యజేథా మహీపతే ॥ 61-33॥

పంథానం హి మమాభీక్షమ్ ఆఖ్యాసి చ నరోత్తమ ।
అతో నిమిత్తం శోకం మే వర్ణయస్యమరోపమ ॥ 61-34॥

యది చాయమభిప్రాయః తవ జ్ఞాతీన్ వ్రజేదితి ।
సహితావేవ గచ్ఛావః విదర్భాన్ యది మన్యసే ॥ 61-35॥

విదర్భరాజస్తత త్వాం పూజయిష్యతి మానద ।
తేన త్వం పూజితో రాజన్సుఖం వత్స్యసి నో గృహే ॥ 61-36॥

ఇతి శ్రీమన్మహాభారతే వనపర్వాంతర్గత నలోపాఖ్యానపర్వణి
నలవనయాత్రాయామేకషష్టితమోఽధ్యాయః ॥61॥

శ్రీవేంకటేశ్వరస్వామివారి గోవిందనామావళి

అథ క్షమాప్తార్థనా

యదక్షరపదభ్రష్టం మాత్రాహీనం చ యద్భవేత్ ।
తత్సర్వం క్షమ్యతాం దేవ నారాయణ నమోఽస్తుతే ॥

అథ లోకక్షేమప్రార్థనా

స్వస్తిప్రజాభ్యః పరిపాలయంతాం న్యాయ్యేనమార్గేణ మహీం మహీశాః ।
గోబ్రాహ్మణేభ్యశ్చుభమస్తు నిత్యం లోకాస్సమస్తాస్సుఖినో భవన్తు ॥

అథ భగవత్సమర్పణమ్

కాయేన వాచా మనసేంద్రియైర్వా బుద్ధ్యాత్మనా వా ప్రకృతేస్స్వభావాత్ ।
కరోమి యద్యత్సకలం పరస్మై నారాయణాయేతి సమర్పయామి ॥

అథ మంగళమ్

శ్రీయఃకాంతాయ కళ్యాణనిధయే నిధయేఽర్థినామ్ ।
శ్రీవేంకటనివాసాయ శ్రీనివాసాయ మంగళమ్ ॥

